

ĢENERĀLADVOKĀTA FILIPA LEŽĒ [*PHILIPPE LÉGER*]

SECINĀJUMI,

sniegti 2006. gada 28. septembrī¹

1. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Padomes Regulas (EK) Nr. 44/2001² 34. panta 2. punkta, kurā paredzēts, ar kādiem nosacījumiem dalībvalsts var neatzīt citā dalībvalstī aizmuguriski pieņemtu tiesas lēmumu, ja nav ievērotas tiesības uz aizstāvību, interpretāciju.

ar to, ka atbildētājam, kas nebija ieradies, bija zināma aizmuguriski pieņemtā lēmuma esamība, vai ir nepieciešams, ka šo lēmumu viņam izsniedz vai paziņo.

2. Šajā tiesību normā noteikts, ka iemesls neatzišanai nav piemērojams, ja atbildētājs, pret kuru lēmums pieņemts aizmuguriski, nav uzsācis sprieduma pārsūdzēšanas procedūru, kad to bija iespējams darīt.

3. *Oberster Gerichtshof* (Federālā augstākā tiesa, Austrija), kas ir augstākā tiesa Austrijas tiesu sistēmā, aicina Tiesu precizēt nosacījuma, kas atbildētājam sniedz tiesības celt prasību, saturu. Tā vēlas noskaidrot, vai šis nosacījums ir jāinterpretē tādējādi, ka pietiek

I — Atbilstošās tiesību normas

4. Strīda risinājumam pamata prāvā atbilstošais Kopienų tiesiskais regulējums attiecas uz šādiem trim punktiem: tiesību uz aizstāvību garantēšana sākotnējās tiesvedības laikā izcelsmes valstī, šī garantija atzišanas un izpildes procesa stadijā valstī, kurā prasīta atzišana, un, visbeidzot, šī lēmuma izpildei piemērojamā procedūra.

5. Šie noteikumi galvenokārt atrodami Regulā Nr. 44/2001. Noteikumi par izcelsmes valsts tiesas kontroli par atbildētāja, kas nebija ieradies, uzaicinājumu uz tiesas sēdi,

1 — Oriģinālvaloda — franču.

2 — 2000. gada 22. decembra Regula par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.).

ir atrodami arī Padomes Regulā (EK) Nr. 1348/2000³.

6. Regulu Nr. 44/2001 un Regulu Nr. 1348/2000 pieņēma Eiropas Savienības Padome, pamatojoties uz EK līguma IV sadaļas noteikumiem, kas Kopienām piešķir tiesības pieņemt pasākumus tiesu iestāžu sadarbībai civillietās tiktāl, ciktāl tas vajadzīgs iekšējā tirgus pienācīgas darbības nodrošināšanai.

7. Līdz Amsterdamas līguma pieņemšanai tiesu sadarbību civillietās regulēja starptautiskie nolīgumi. Māstrihtas līgums to padarīja par dalībvalstu kopējo interešu jautājumu, iekļaujot Līguma VI sadaļā, kas attiecas uz sadarbību tieslietās un iekšlietu jomā un kas veido tā dēvēto Kopienų tiesu sistēmas “trešo pīlāru”.

8. Amsterdamas līgums, kas stājās spēkā 1999. gada 1. maijā, piešķīra Kopienām kompetenci šajā jomā, to iekļaujot EK līguma IV sadaļā. Tā kā tika atzīta Kopienų kompe-

tence šajā jomā, tad Kopienų likumdevējs aizvietoja esošos starptautiskos nolīgumus ar Regulām.

9. Tādējādi Regula Nr. 44/2001, kas stājās spēkā 2002. gada 1. martā, aizstāja 1968. gada 27. septembra Briseles Konvenciju par jurisdikciju un tiesas spriedumu izpildi civillietās un komercīetās⁴ visās dalībvalstīs, kas ir nolēmušas piedalīties pasākumos, kas pieņemti atbilstoši IV sadaļai⁵.

10. Regulas Nr. 44/2001 pamatā ir Briseles konvencija, ar ko Kopienų likumdevējs paredzēja nodrošināt patiesu nepārtrauktību⁶. Tās mērķis ir saskaņot kompetences tiesību pretrunīgās normas civiltiesību un

3 — 2000. gada 29. maija Regula par tiesas un ārpustiesas civillietu un komercīetu dokumentu izsniegšanu Eiropas Savienības dalībvalstīs (OV L 160, 37. lpp.).

4 — OV 1972, L 299, 32. lpp. Konvencija, ko groza 1978. gada 9. oktobra Līgums par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanu (OV L 304, 1. lpp., un teksts ar grozījumiem — 77. lpp.), 1982. gada 25. oktobra Konvencija par Grieķijas Republikas pievienošanu (OV L 388, 1. lpp.), 1989. gada 26. maija Konvencija par Spānijas Karalistes un Portugāles Republikas pievienošanu (OV L 285, 1. lpp.), kā arī 1996. gada 29. novembra Konvencija par Austrijas Republikas, Somijas Republikas un Zviedrijas Karalistes pievienošanu (OV 1997, C 15, 1. lpp.). Briseles konvencijas konsolidētā versija ar šo četru konvenciju par pievienošanu grozījumiem ir publicēta [*Oficiālajā Vēstnesī*] (OV 1998, C 27, 1. lpp.; turpmāk tekstā — “Briseles konvencija”).

5 — Trīs dalībvalstis — Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste, Īrija un Dānijas Karaliste ieguva tiesības principā nepiedalīties pasākumos, ko pieņem, pamatojoties uz Līguma IV sadaļu. Tomēr Īrija un Apvienotā Karaliste ir piekritušas, ka tām ir saistoša Regula Nr. 44/2001 (skat. tas preambulas 20. apsvērumu). Tikai Dānijas Karalistei nav saistoša Regula Nr. 44/2001 (tas divdesmit pirmais apsvērumu un 1. panta 3. punkts). Attiecībā starp šo valsti un citām dalībvalstīm turpina piemērot Briseles konvenciju. Atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 68. pantam Briseles konvencija arī turpmāk ir piemērojama tajā dalībvalstu teritorijā daļā, uz ko neattiecas Līguma piemērojamības joma, kas noteikta tā 299. pantā. Visbeidzot, Regula Nr. 44/2001 kopš 2004. gada 1. maija ir piemērojama desmit jaunajām Eiropas Savienības dalībvalstīm.

6 — Regulas Nr. 44/2001 19. apsvērumus.

komerctiesību jomā un vienkāršot formalitātes, lai citās dalībvalstīs spriedumi tiktu ātri un vienkārši atzīti un izpildīti⁷.

14. Regulai Nr. 1348/2000, kas stājusies spēkā 2001. gada 31. maijā, ir augstāks spēks visās dalībvalstīs, izņemot Dānijas Karalisti, par jautājumiem, uz ko tā attiecas un kas ir ietverti Briseles konvencijā un Hāgas konvencijā¹⁰.

11. Tāpat Regulā ir pārņemta lielākā daļa Briseles konvencijas normu, un tās normas lielākoties atbilst attiecīgajiem konvencijas pantiem.

A — Atbildētāja, kas nav ieradies, tiesību aizsardzība sākotnējā tiesvedībā

12. Savukārt Regulā Nr. 1348/2000 ir lielākoties pārņemts konvencijas par tiesas un ārpustiesas civillietu un komerclietu dokumentu izsniegšanu Eiropas Savienības dalībvalstīs, kas ieviesta ar Padomes 1997. gada 26. maija lēmumu, saturs⁸.

13. Šai konvencijai, kas nav stājusies spēkā, par paraugu ir izmantota Hāgas 1965. gada 15. novembra Konvencija par tiesas un ārpustiesas civillietu un komerclietu dokumentu izsniegšanu ārvalstīs⁹.

15. Ja pret atbildētāju, kura dzīves vieta atrodas vienā no dalībvalstīm, ir celta prasība citā dalībvalstī un tas neierodas tiesā, tiesa pārtrauc lietas izskatīšanu, kamēr nav pierādīts, ka atbildētājs laikus ir varējis saņemt dokumentu par lietas ierosināšanu vai līdzvērtīgu dokumentu, lai varētu nodrošināt sev aizstāvību, vai ka šajā sakarā ir veikti visi vajadzīgie pasākumi. Šis pienākums līdzīgās redakcijās ir paredzēts gan Regulas Nr. 44/2001 26. panta 2. punktā, gan Briseles konvencijas 20. panta otrajā daļā.

7 — Regulas Nr. 44/2001 otrais apsvērums.

8 — OV 1997, C 261, 1. lpp.

9 — Turpmāk tekstā — "Hāgas konvencija".

10 — Regulas Nr. 1348/2000 20. panta 1. punkts, kā arī tās 18. apsvērums.

16. Tomēr, ja dokuments par lietas ierosināšanu saskaņā ar Regulu Nr. 1348/2000 vai Hāgas konvenciju bija jānosūta no vienas dalībvalsts citai, tad ir jāpiemēro šīs regulas 19. panta vai šīs konvencijas 15. panta noteikumi¹¹.

17. Šie abi panti ir vienādi. Tie paredz, ka, ja tiesas pavēste vai līdzvērtīgs dokuments bija jānosūta citai dalībvalstij vai citai līgumslēdzējai valstij izsniegšanas nolūkā saskaņā ar Regulas Nr. 1348/2000 vai Hāgas konvencijas noteikumiem, bet atbildētājs nav ieradies, spriedums netiek pasludināts, kamēr nav konstatēts, ka:

— dokuments tika izsniegts vai paziņots saskaņā ar dokumenta saņēmējvalsts likumdošanu par šajā valstī sastādītu dokumentu izsniegšanu vai paziņošanu attiecībā uz personām, kas atrodas šīs valsts teritorijā, vai

— dokuments tika faktiski nodots atbildētājam vai viņa dzīvesvietā ar citu šajā regulā vai šajā konvencijā noteiktu metodi,

un ka abos šajos gadījumos izsniegšana vai paziņošana¹², vai nodošana ir veikta pietiekami laicīgi, lai atbildētājs varētu sagatavoties aizstāvībai.

18. Turklāt abos šajos pantos paredzēts, ka dalībvalsts vai līgumslēdzēja valsts var atvieglot šos noteikumus, paredzot, ka tiesa var taisīt spriedumu, ja ir ievēroti šādi nosacījumi:

— dokuments nosūtīts ar Regulā Nr. 1348/2000 vai Hāgas konvencijā noteiktajām metodēm;

— no dokumenta nosūtīšanas dienas ir pagājuši ne mazāk kā seši mēneši, ja to tiesnesis konkrētajā lietā uzskata par atbilstošu laikposmu;

— nav saņemts apliecinājums, lai gan ir darīts viss iespējamais, lai to iegūtu no saņēmēju dalībvalstu kompetentajām iestādēm.

11 — Regulas Nr. 44/2001 26. panta 3. un 4. punkts. Savukārt Briseles konvencijas 20. panta pēdējā daļa atsaucas tikai uz Hāgas konvencijas 15. pantu.

12 — Termini "paziņošana" un "izsniegšana" nav iekļauti Regulas Nr. 1348/2000 vācu valodas redakcijā, taču tādēļ teikuma jēga nemainās.

19. Visbeidzot, Regulas Nr. 1348/2000 19. panta 4. punktā Hāgas konvencijas 16. pantam līdzīgā redakcijā noteikts:

“Ja tiesas pavēste vai līdzvērtīgs dokuments bijis jānosūta citai dalībvalstij izsniegšanas nolūkā saskaņā ar šīs regulas noteikumiem un ir pieņemts spriedums pret atbildētāju, kurš nav ieradies, tiesnesis ir pilnvarots atbrīvot atbildētāju no sprieduma apelācijas termiņa noilguma, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

- a) atbildētājs nav varējis laikā iepazīties ar dokumentu, lai aizstāvētos, vai uzzināt spriedumu pietiekami laicīgi, lai iesniegtu apelāciju, un viņš pie tā nav vainojams;
- b) atbildētājs ir iesniedzis *prima facie* pamatotus iebildumus attiecībā uz lietas izskatīšanu pēc būtības.

Lūgums atbrīvot no sprieduma apelācijas termiņa noilguma iesniedzams pamatojamā laikā pēc tam, kad atbildētājs ir uzzinājis par spriedumu.

Dalībvalsts var nākt klajā ar paziņojumu saskaņā ar 23. panta 1. punktu, ka lūgumu nepieņems, ja to iesniegs pēc attiecīgajā paziņojumā norādītā termiņa beigām, bet šis termiņš nevar būt īsāks par vienu gadu pēc sprieduma pasludināšanas dienas.”

B — *Atbildētāja, kas nav ieradies, tiesību ievērošanas lēmuma atzīšanas un izpildes stadijā saņēmējā valstī pārbaude*

20. Saskaņā ar Briseles konvencijas 26. pantu un Regulas Nr. 44/2001 33. pantu līgumslēdzējā valstī vai dalībvalstī pieņemts spriedums bez kādas īpašas procedūras atzīstams pārējās Līgumslēdzējās valstīs vai pārējās dalībvalstīs.

21. Tomēr Briseles konvencija un Regula Nr. 44/2001 sniedz izsmeļošu to iemeslu sarakstu, atsaucoties uz kuriem, ir jāatkāpjas no šī principa. Šo iemeslu sarakstā ir minēts arī iemesls, ka nav ievērotas atbildētāja, kas nav ieradies, tiesības, neievērojot sākotnējā tiesvedībā paredzētās garantijas.

22. Briseles konvencijas 27. pantā šajā sakarā ir noteikts:

“Lēmumus neatzīst:

[..]

2) gadījumos, ja tas pieņemts aizmuguriski — ja atbildētājam dokuments, ar kuru ierosināta lieta, vai līdzīgs dokuments nav uzrādīts pietiekami laicīgi, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību, ja vien atbildētājs nav uzsācis sprieduma pārsūdzēšanas procedūru, kad to bija iespējams darīt.”

C — Procedūra, kas piemērojama lēmuma izpildei saņēmējā valstī

2) ja atbildētājam, kas nav ieradies, dokuments, ar kuru ierosināta lieta, vai līdzvērtīgs dokuments nav izsniegts vai paziņots noteiktā kārtībā un pietiekami laicīgi, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību.”

24. Ar Regulu Nr. 44/2001 ir izdarīti grozījumi procedūrā, kas piemērojama lēmuma izpildei saņēmējā valstī un kas attiecas uz šo lietu.

23. Ar Regulu Nr. 44/2001 ir izdarīti vairāki grozījumi iemeslu, ar ko pamato lēmuma atzīšanas un izpildes noraidījumu un kas ir uzskaitīti Briseles konvencijā, definīcijā. Attiecībā uz iemeslu, kas izriet no atbildētāja, kas nav ieradies, tiesību pārkāpuma, Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punkts ir izteikts šādi:

25. Kā to paredz Briseles konvencija, sprieduma izpildes lūgums izriet no vienpusējas prasības, par ko uz sacikstes principu balstītas debātes var notikt tikai tad, ja tiek celta apelācijas sūdzība.

“Spriedumu neatzīst:

[..]

26. Tomēr atšķirībā no minētās konvencijas Regulā Nr. 44/2001 paredzēts, ka pēc šī prasības pieteikuma izskatīšanas netiek pasludināts tiesas spriedums, bet gan vienkārša izpildāmības deklarācija, kuru pēc tīri formālas pārbaudes veikšanas pieņem vai nu tiesa vai kompetenta iestāde.

27. Pretēji tam, kas paredzēts Briseles konvencijā, Regulā Nr. 44/2001 noteikts, ka gadījumā, ja pārsūdz šo deklarāciju, tiesa izskata tikai tos noraidījuma iemeslus, kas izriet no tiesību uz aizstāvību, kas minētas šīs regulas 34. panta 2. punktā, pārkāpuma. Tādējādi saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 41. pantu spriedumu pasludina par izpildāmu tūlīt pēc 53. pantā minēto formalitāšu izpildes, nepārbaudot noraidījuma iemeslus, kas cita starpā minēti šīs regulas 34. pantā.

28. Saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 53.–55. pantu šīs formalitātes ietver to, ka ir jāuzrāda sprieduma kopija, kas liecina par tā autentiskumu, vai apliecība, ko izdod tās valsts tiesa vai kompetentā iestāde, kurā pieņemts spriedums, vai vajadzības gadījumā — līdzvērtīgs dokuments. Apliecībā, ko izdod, izmantojot šīs regulas V pielikumā norādīto standarta veidlapu, gadījumā, ja lēmums ir pieņemts aizmuguriski, jāmin dokumenta par lietas ierosināšanu izsniegšanas vai paziņošanas dienu un tas, ka šis lēmums ir izpildāms valstī, kurā tas pieņemts.

29. Tomēr Regulā Nr. 44/2001 nav pārņemts nosacījums, kas paredzēts Briseles konvencijas 47. pantā, saskaņā ar kuru lietas dalībniekam, kas prasa lēmuma izpildi, ir jāiesniedz ikviens dokuments, kas varētu pierādīt, ka lēmums ir paziņots atbilstoši valsts, kurā

tas pieņemts, tiesību aktiem¹³. Regulas Nr. 44/2001 42. panta 2. punktā šajā sakarā noteikts:

“Izpildāmības deklarāciju piesūta personai, pret kuru celta izpildīšanas prasība, pievienojot spriedumu, ja tas šai pusei jau nav piesūtīts.”

II — Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

30. Šīs tiesvedības pamatā ir strīds starp *ASML Netherlands BV*¹⁴, sabiedrību, kas dibināta Veldhovenā [Veldhoven] (Nīderlande), un *Semiconductor Industry Services GmbH*¹⁵, sabiedrību, kas ir dibināta Feistricā-Drauā [Feistritz-Drau] (Austrija). Tas attiecas uz *Rechtbank 's-Hertogenbosch* (Hertogenbosas Apgabaltiesa) Nīderlandē 2004. gada 16. jūnijā pieņemtā aizmuguriskā sprieduma izpildi, ar kuru *SEMIS* ir piespriests samaksāt *ASML* noteiktu naudas summu.

13 — Es tomēr precizēju, ka Briseles konvencijas vācu valodas redakcijā izteikums “saskaņā ar izcelsmes valsts tiesību aktiem” attiecas tikai uz lēmumu par izpildāmību.

14 — Turpmāk tekstā — “*ASML*”.

15 — Turpmāk tekstā — “*SEMIS*” vai “atbildētāja”.

31. No lēmuma par prejudiciālu jautājumu uzdošanu izriet, ka pavēste par ierašanos uz *Rechtbank 's-Hertogenbosch* tiesas sēdi, ko tā bija noteikusi 2004. gada 19. maijā, *SEMIS* ir izsniegta tikai 2004. gada 25. maijā. No tā arī izriet, ka aizmuguriskais spriedums, ko *Rechtbank 's-Hertogenbosch* pieņēma 2004. gada 16. jūnijā, *SEMIS* nebija ne izsniegts, ne paziņots.

32. Pēc *ASML* lūguma ar *Bezirksgericht Villach* (Fillahas iecirkņa tiesa), kurai pirmajā instancē Austrijas tiesa prasīja atzīšanu, 2004. gada 20. decembra rīkojumu aizmuguriskais spriedums ir atzīts par izpildāmu, ņemot vērā *Rechtbank 's-Hertogenbosch* 2004. gada 6. jūlijā izdoto apliecību, ar ko šis spriedums ir atzīts par “pagaidām izpildāmu”. Minētā Austrijas tiesa izdeva arī rīkojumu par tā izpildi piespiedu kārtā.

33. Šī rīkojuma kopija ir nosūtīta *SEMIS*. Šim paziņojumam nav pievienots aizmuguriskais spriedums.

34. Pēc tam, kad *SEMIS* iesniedza sūdzību par minēto rīkojumu, *Landesgericht Klagenfurt* (Klāganfurtes apgabaltiesa, Austrija) noraidīja pieteikumu par aizmuguriskā sprieduma izpildi, jo uzskatīja, ka Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punkta izpratnē nosacījums “bija iespējams” pārsūdzēt aizmugurisku spriedumu nozīmē, ka šis nolēmums ir izsniegts vai paziņots atbildētājam, kas nav ieradies. *Landesgericht Klagenfurt*

noraidīja *ASML* argumentāciju par to, ka ir piemērojams izņēmums neatzīšanas dēļ, kas minēts 34. panta 2. punktā, jo *SEMIS* zināja, pirmkārt, par pret to uzsākto tiesvedību Nīderlandē no 2004. gada 25. maija pavēstes ierasties tiesā un, otrkārt, par minētā aizmuguriskā sprieduma esamību — no paziņojuma par *Bezirksgericht Villach* 2004. gada 20. decembra rīkojumu.

35. Lemjot par *ASML* apelācijas sūdzību, *Oberster Gerichtshof* uzskata, ka strīda risinājums šajā lietā ir atkarīgs no jautājuma par to, vai izņēmuma neatzīšanas dēļ, kas minēts 34. panta 2. punktā, nosacījums ir jāuzskata par izpildītu, proti, vai ir jāpieņem, ka *SEMIS* nav uzsākusi aizmuguriskā sprieduma pārsūdzēšanas procedūru, kad to bija iespējams izdarīt.

36. *Oberster Gerichtshof* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai frāze “[..] ja vien atbildētājs nav uzsācis sprieduma pārsūdzēšanas procedūru, kad to bija iespējams darīt” 34. panta 2. punktā [..] Regulā (EK) Nr. 44/2001 [..] ir interpretējama tā, ka “būt iespējamam” jebkurā gadījumā

nozīmē, ka atbildētājam atbilstoši piemērojamām tiesībām ir izsniegts vai paziņots aizmuguriskais spriedums, kas ir aizmuguriski taisīts vienā no dalībvalstīm un ir pārsūdzams?

III — Vērtējums

- 2) Ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzīga:

vai rīkojuma par pieteikumu atzīt *Rechtsbank 's-Hertogenbosch* 2004. gada 16. jūnija aizmugurisko spriedumu par izpildāmu Austrijā un noteikt piespiedu izpildi, pamatojoties uz ārvalsts izpildrakstu, kurā noteikta piespiedu izpilde, vienkāršai kopijas izsniegšanai vai paziņošanai ir jānodrošina atbildētājs un parādnieks (atbildētājs tiesvedībā attiecībā uz spriedumu, kura izpilde ir prasīta) pārbaudīt, pirmkārt, šī sprieduma esamību un, otrkārt, (iespējamā) tiesību aizsardzības līdzekļa esamību valsts, kura taisījusi spriedumu, tiesību sistēmā, lai noteiktu, vai tai bija iespējams uzsākt pārsūdzēšanas procedūru, kas ir būtisks nosacījums izņēmumam no Regulas Nr. 44/2001 34. pantā minētās neatzišanas?”

37. Nav šaubu, ka neatzišanas iemesls, kas minēts Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punktā, ir piemērojams šajā lietā. Šie noteikumi paredz, ka lēmumu neatzīst, ja dokuments, ar kuru ierosināta lieta, vai līdzvērtīgs dokuments pietiekami laicīgi nav izsniegts vai paziņots atbildētājam, kas nav ieradies, lai varētu nodrošināt sev aizstāvību.

38. No iesniedzējtiesas sniegtajiem paskaidrojumiem izriet, ka pavēste par ierašanos tiesas sēdē Nīderlandes tiesā, kura bija paredzēta 2004. gada 19. maijā, atbildētājam Austrijā tika paziņota tikai pēc šīs tiesas sēdes, t.i., 2004. gada 25. maijā, un ka *Rechtbank 's-Hertogenbosch* 2004. gada 16. jūnijā pieņēma aizmugurisku spriedumu, ar kuru *SEMIS* tika piespriests samaksāt *ASML* noteiktu naudas summu. Tātad dokuments par lietas ierosināšanu netika nosūtīts *SEMIS* pietiekami laicīgi, lai tā varētu nodrošināt sev aizstāvību.

39. Šis prejudiciālā nolēmuma procedūras mērķis ir noskaidrot, vai ir izpildīti nosacījumi izņēmuma no šī neatzišanas piemērošanai. Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punktā paredzēts, ka neatzišanas iemesls, kas balstīts uz tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, ir

jānoraida, ja atbildētājs, kas nav ieradies, nav uzsācis aizmuguriski pieņemtā sprieduma pārsūdzēšanas procesu, kad to bija iespējams darīt.

40. Ar šiem abiem prejudiciālajiem jautājumiem, kurus es iesaku Tiesai izskatīt kopā, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai nosacījums par to, ka atbildētājam bija jābūt iespējai pārsūdzēt aizmuguriski pieņemtu lēmumu, paredz, ka atbildētājs, kas nebija ieradies, varēja iepazīties ar lēmuma saturu, un tādēļ šis lēmums viņam bija jānosūta vai jāpaziņo, vai pietiek ar to, ka viņš zināja par minētā lēmuma pastāvēšanu.

41. Tātad tā pamatā jautā, vai Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punkts ir jāinterpretē tā, ka tajā paredzētais izņēmums, saskaņā ar kuru neatzišanas iemesls, ko pamato tiesību uz aizstāvību pārkāpums, nav piemērojams, ja atbildētājs, kas nav ieradies, nav pārsūdzējis šo lēmumu, kaut gan viņam bija iespēja to darīt, paredz, ka šis lēmums viņam bija paziņots vai izsniegts, vai pietiek ar to, ka viņš zināja par šī lēmuma pastāvēšanu.

42. Šīs procedūras gaitā izvirzītos viedokļus var apvienot divās pretējās nostāšanās.

43. No vienas puses, *ASML* un Apvienotās Karalistes valdība apgalvo, ka Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punktā minētais izņēmums neparedz lēmuma paziņošanu vai izsniegšanu. Saskaņā ar šīs valdības viedokli sistemātiski piekrist šādai prasībai nozīmētu neievērot Kopienų likumdevēja vēlmi, kas atcēla nosacījumu par dokumenta, ar kuru ierosināta lieta, obligātu paziņošanu vai izsniegšanu, kas paredzēta Briseles konvencijas 27. panta 2. punktā. Tādēļ Apvienotās Karalistes valdība uzskata, ka pietiek ar to, ka lietas dalībnieks, kas seko lēmuma izpildei, informē par šī lēmuma pastāvēšanu atbildētāju, kas nav ieradies, un atbildētājam ir jāpārbauda, vai viņš to var pārsūdzēt. Saņēmējas valsts tiesai tātad ir jānovērtē, vai katra atsevišķā gadījuma īpašajos apstākļos atbildētājam bija saprātīga iespēja pārsūdzēt lēmumu.

44. No otras puses, Vācijas, Nīderlandes, Austrijas un Polijas valdības, kā arī Komisija uzskata, ka, lai būtu iespēja pārsūdzēt lēmumu, ir jāzina tā saturs. Nepietiek ar to, ka ir zināms par tā pastāvēšanu. Pēc viņu domām, izņēmums, kas paredzēts Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punktā, uzliek pienākumu izsniegt vai paziņot lēmumu.

45. Vācijas un Austrijas valdības tomēr atzīmē, ka formālai prasībai par šo paziņo-

šanu vai izsniegšanu ir jābūt pielīdzināmai prasībām dokumentiem par lietas ierosināšanu, kuras Kopienų likumdevējs ir paredzējis Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. pantā, tādējādi, ka nepietiek ar vienkāršu formālu pārkāpumu, kas neaizskar tiesības uz aizstāvību, lai noraidītu izņēmuma piemērošanu.

1) Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punkta rašanās

46. Es piekritu otrajam šeit minētajam viedoklim. Nosacījums par iespēju pārsūdzēt lēmumu, manuprāt, nozīmē, ka atbildētājs, kas nav ieradies, varēja iepazīties ar attiecīgā lēmuma saturu. Tādēļ šis nosacījums nozīmē, ka šī lēmuma paziņošanai vai izsniegšanai ir tādas pašas prasības, kā tās, kas paredzētas Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punktā attiecībā uz dokumentu par lietas ierosināšanu, proti, nepietiek ar vienkāršu formālu pārkāpumu, kas neaizskar tiesības uz aizstāvību, lai noraidītu izņēmuma piemērošanu.

48. Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punkta teksts faktiski nesniedz norādes atbildei uz jautājumu, kas tiek izskatīts šajā prāvā. Turpretī šīs normas rašanās ļauj novērtēt grozījumu apjomu, kādus Kopienų likumdevējs vēlējās izdarīt neatzišanas iemesla, kas pamatots ar tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, saturā.

49. Tā kā Kopienų likumdevējs ir noteicis, ka šis neatzišanas iemesls nav piemērojams, ja atbildētājs, kas nav ieradies, nav pārsūdzējis attiecīgo lēmumu, kaut gan viņam bija iespējams to darīt, tas neapšaubāmi ir vēlējies sašaurināt šī iemesla saturu, kāds tas bija noteikts Briseles konvencijas 27. panta 2. punktā.

47. Manu nostāju es, pirmkārt, pamatoju ar Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punkta rašanos, otrkārt, ar šīs regulas normām par lēmumu izpildi, it īpaši ar 42. panta 2. punktu un, visbeidzot, ar pamatprincipu par tiesībām uz aizstāvību.

50. Šo ierobežojumu iemesli nav skaidri norādīti Regulas Nr. 44/2001 apsvērumos. Tomēr tie skaidri parādās komentāros, kas ir pamatā Regulas projekta 41. panta 2. punktam, ko Eiropas Kopienų Komisija 1999. ga-

da 14. jūlijā iesniedza Padomei¹⁶. Šie komentāri šķiet atbilstoši, lai interpretētu Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punktu, jo šī tiesību norma ir gandrīz vienāda ar Komisijas projektu¹⁷.

pieņemtu lēmumu varētu atzīt saņēmējā valstī, Briseles konvencijas 27. panta 2. punktā minētajam likumības nosacījumam, ko uzliek ar vārdiem “noteiktā kārtībā”, un nosacījumam par dokumenta, ar kuru ierosināta lieta, izsniegšanas un paziņošanas laiku, kas ietverts vārdos “pietiekami laicīgi”, ir jābūt kumulatīvi izpildītiem.

51. Saskaņā ar minēto komentāru apstākļa vārdu “noteiktā kārtībā” izņemšanas un strīdīgā izņēmuma pievienošanas Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punktam mērķis ir atcelt divus secinājumus, ko Tiesa izdara no Briseles konvencijas 27. panta 2. punkta.

52. Pirmais secinājums, kas izdarīts 1990. gada 3. jūlija spriedumā lietā *Lancray*¹⁸, ir tāds, ka formāls pārkāpums, nosūtot dokumentu, ar kuru ierosināta lieta, ir šķērslis aizmuguriska lēmuma atzišanai pat tad, ja šis pārkāpums nav aizskāris atbildētāja intereses un viņam bija pietiekami ilgs laiks, lai nodrošinātu sev aizstāvību¹⁹. Saskaņā ar Tiesas viedokli, lai citā valstī aizmuguriski

53. Otrs secinājums ir izdarīts 1992. gada 12. novembra spriedumā lietā *Minalmet*²⁰. Lietā, kurā ir pieņemts šis spriedums, Apvienotajā Karalistē reģistrēta sabiedrība gribēja panākt Apvienotajā Karalistē aizmuguriski pieņemta lēmuma, ar kuru Vācijas sabiedrībai piesprieda samaksāt noteiktu naudas summu, izpildi Vācijā. Dokuments, ar kuru ierosināta lieta, netika noteiktā kārtībā paziņots atbildētājam. Turpretī aizmuguriskais spriedums tai tika paziņots noteiktā kārtībā.

54. Tiesa nosprieda, ka Briseles konvencijas 27. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj aizmuguriski taisīta sprieduma atzišanu, ja atbildētājam, kas nav ieradies, dokuments, ar kuru ierosināta lieta, nav izsniegts vai paziņots noteiktā kārtībā, pat ja viņš vēlāk uzzinājis par pieņemto spriedumu un nav izmantojis pieejamās pārsūdzības iespējas izcelsmes valstī.

16 — Padomes Regulas (EK) projekts [Priekšlikums Padomes Regulai (EK)] par jurisdikciju un spriedumu atzišanu un izpildi civillietās un komercietās (COM(1999) 348, galīgā redakcija].

17 — Vienīgās atskirības no Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punkta teksta ir tiri formālas, jo Komisijas projekta [priekšlikuma] 41. panta 2. punkts ir izteikts šādi: “dokuments, ar kuru ierosināta lieta, vai līdzīgs dokuments atbildētājam, kas nav ieradies, nav uzrādīts pietiekami laicīgi, lai viņš varētu nodrošināt sev aizstāvību, ja vien atbildētājs nav uzsācis sprieduma pārsūdzēšanas procedūru, kad to bija iespējams darīt”.

18 — Spriedums lietā C-305/88 (*Recueil*, I-2725. lpp.).

19 — Lietā, kurā tika pieņemts iepriekš minētais spriedums lietā *Lancray*, pārkāpums izpaudās kā dokumenta, ar kuru ierosināta lieta, tulkojuma neesamība, lai gan šajā dokumentā lietoto valodu lietas dalībnieki izmantoja tirdzniecības sakaros.

20 — Spriedums lietā C-123/91 (*Recueil*, I-5661. lpp.).

55. Tāda pati nostāja ir pieņemta arī 1996. gada 10. oktobra spriedumā lietā *Hendrikman un Feyen*²¹ attiecībā uz atbildētāju, kas nebija informēts par pret viņu uzsāktu procedūru un kura vārdā tiesas procesā piedalījās advokāts, kura pārstāvību viņš nebija lūdzis. Tiesa uzskatīja, ka šāds atbildētājs ir jāuzskata par tādu, kas nav ieradies Briseles konvencijas 27. panta 2. punkta izpratnē, un ka šo vērtējumu neapstrīd apstākļi, ka atbildētājam bija iespēja celt prasību atcelt tiesību aktu par pieņemto lēmumu sakarā ar pārstāvības pārkāpumu.

56. Kā atzīmēja Komisija, šāda judikatūra varēja radīt risku, ka tiek veicināta parādnieka pasivitāte, pat ļaunprātīga rīcība²². Tādējādi parādnieks, kuram izcelsmes valstī nepiederēja apķīlājams īpašums, bija ieinteresēts neizmantojot pārsūdzības tiesības pret lēmumu, kas pieņemts šajā valstī, bet vēlāk noraidīt izpildes lūgumu, atsaucoties uz faktu, ka dokuments, ar kuru ierosināta lieta, viņam netika izsniegts vai paziņots pietiekami laicīgi, lai nodrošinātu sev aizstāvību.

57. Šajā sakarā ir jāatgādina, ka Tiesa ir nospriedusi, ka prasītājs, kuram līgumslēdzējā valstī ir pasludināts labvēlīgs tiesas spriedums un kurš varētu saņemt izpildes rīkojumu citā līgumslēdzējā valstī, nevar uzsākt

šajā valstī pret savu parādnieku jaunu tiesas procesu ar tādu pašu priekšmetu²³. Ņemot vērā šo judikatūru, ja netiek pieņemts izpildes rīkojums saņēmējā valstī, prasītājs šajā valstī nevar panākt nedz izcelsmes valstī pieņemta lēmuma izpildi, nedz jaunu tiesas spriedumu, kas šajā valstī būtu izpildāms.

58. Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punkta mērķis, pirmkārt, ir novērst iespēju, ka dokuments, ar kuru ierosināta lieta, formāla pārkāpuma rezultātā var noraidīt izpildes rīkojumu, ja šis pārkāpums neliedza atbildētājam nodrošināt sev aizstāvību. Otrkārt, tās mērķis ir liegt iespēju atbildētājam, kas nav ieradies, gaidīt lēmuma atzišanas un izpildes procedūru saņēmējā valstī, lai atsauktos uz tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, ja viņam ir bijusi iespēja izmantot tiesības uz aizstāvību, pārsūdzot attiecīgo lēmumu izcelsmes valstī.

59. Ir vienkārši jāizvairās no procedūras ļaunprātīgiem pārkāpumiem. Izvēloties turpmāk nepiemērot judikatūru, kas izriet no iepriekš minētā sprieduma lietā *Minjalmet*, Kopienu likumdevējs gribēja panākt, ka atbildētājs, kas nav ieradies, nevar gūt labumu no paša nevērības, aizstāvot viņam piešķirtās tiesības pārsūdzēt lēmumu.

21 — C-78/95 (*Recueil*, I-4943. lpp.).

22 — Komisijas paziņojums Padomei un Eiropas Parlamentam: "Ceļā uz lielāku efektivitāti lēmumu saņemšanā un izpildē Eiropas Savienībā" (OV 1998, C 33, 3. lpp.).

23 — 1976. gada 30. novembra spriedums lietā 42/76 *De Wolf* (*Recueil*, 1759. lpp.).

60. Tomēr, manuprāt, Kopienų likumdevējs nevēlējās uzlikt atbildētājam jaunus pienākumus, kas būtu vēl plašāki par parasto rūpību, nodrošinot tiesības uz aizstāvību, piemēram, meklēt lēmumus, kas pieņemti citās dalībvalstīs, kuru valodu tas ne vienmēr saprot un kuru tiesu sistēmu viņš nepārzina. Uzdodot atbildētājam, kas nav ieradies, šādus pienākumus, manuprāt, acīmredzami tiktu pārniegti strīdīgā izņēmuma apjoms.

61. Paredzot, ka aizmuguriski pieņemts lēmums ir jāatzīst saņēmējā valstī, ja atbildētājs nav pārsūdzējis šo lēmumu, Kopienų likumdevējs uzskatīja, ka tiesību uz aizstāvību pārkāpumu, kas sākotnējo tiesvedību padara nelikumīgu, varētu labot ar pārsūdzību un tai būtu jādod atbildētājam iespēja likumīgi aizstāvēt savas tiesības izcelsmes valsts tiesā.

62. Tātad Kopienų likumdevējs apstrīd argumentāciju, kuras pamatā bija Tiesas nostāja iepriekš minētajā spriedumā lietā *Minamet*, saskaņā ar kuru atbilstošais brīdis, lai atbildētājs varētu aizstāvēties, ir lietas ierosināšana un iespēja vēlāk pārsūdzēt aizmugurisku nolēmumu, kas ir jau izpildāms, nevar būt tiesību aizsardzības līdzeklis, kas līdzvē-

tīgs aizstāvībai pirms nolēmuma pieņemšanas²⁴.

63. Šāda Kopienų likumdevēja jaunā pieeja liek uzskatīt, ka atbildētājs, kas nav ieradies, var faktiski būt līdzīgā situācijā ar to, kādā viņš ir tad, ja viņam ir pirmā pavēste par ierašanos izcelsmes valsts tiesā. Šādā situācijā aizmuguriski pieņemtā nolēmumam ir tāda pati nozīme kā dokumentam, ar kuru ierosināta lieta. Tam jādod atbildētājam, kas nav ieradies, iespēja būt informētam par prasības faktiem un nodrošināt sev aizstāvību²⁵.

64. Ir būtiski, ka atbildētājs, kas nav ieradies, var iepazīties ar šī nolēmuma saturu. Tā rezultātā iespēja faktiski pārsūdzēt lēmumu, kas viņam ļauj aizstāvēt savas tiesības, kā viņš to būtu varējis darīt sākotnējās tiesvedības laikā tiesas sēdē, ja dokuments, ar kuru ierosināta lieta, viņam būtu izsniegts vai paziņots noteiktā kārtībā, patiešām paredz, ka viņam ir jādara zināms aizmuguriski pieņemta nolēmuma pamatojums, lai to varētu efektīvi pārsūdzēt.

24 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Minamet*, 19. punkts. Pamatojot šo vērtējumu, Tiesa norādīja, ka, ja ir pieņemts sprieduma izpildīšanas lēmums, atbildētājs nepieciešamības gadījumā var panākt šī lēmuma izpildīšanas apturēšanu tikai ar stingriem nosacījumiem un turklāt var sastāpties ar procesuāla rakstura grūtībām. Tātad atbildētāja, kas nav ieradies, aizstāvības iespējas ir jūtami pasliktinājušas (20. punkts).

25 — 1993. gada 21. aprīļa spriedums lietā C-172/91 *Somtag* (*Recueil*, I-1963. lpp. 39. punkts).

65. No tā loģiski izriet, ka šis nolēmums viņam ir jāpaziņo vai jāizsniedz tāpat kā dokuments, ar kuru ierosināta lieta. Izņēmums no neatzišanas iemesla piemērošanas, kas ieviests ar Regulu Nr. 44/2001, noteikti liek vilkt paralēli starp dokumentu, ar kuru ierosināta lieta, un aizmuguriski pieņemtu nolēmumu. Šo izņēmumu tātad nevar piemērot, ja atbildētājs, kas nav ieradies, tikai zināja par aizmuguriski pieņemta lēmuma esamību, kad viņam izsniedza vai paziņoja izpildāmības deklarāciju, kā tas tika izdarīts šajā gadījumā.

66. Saskaņā ar Regulu Nr. 1348/2000 atbildētājam, kas nav ieradies, šis lēmums ir jāpaziņo vai jānosūta valodā, kuru viņš saprot. Kā to nosaka šīs regulas 8. pants, atbildētājam, kurš nav ieradies, ir jābūt informētam, ka viņš var atteikties pieņemt dokumentu izsniegšanai, ja tas nav kādā no saņēmējas dalībvalsts oficiālajām valodām vai, ja šajā valstī ir vairākas oficiālās valodas, tās vietas oficiālajā valodā vai valodās, kurā veic izsniegšanu, vai valodā, ko viņš saprot, bet kas ir cita nekā izcelsmes valsts valoda.

67. Kaut gan Regula Nr. 1348/2000 un Regula Nr. 44/2001 šajā sakarā neparedz noilgumu, es tāpat kā Polijas valdība gribētu domāt, ka ar lēmuma paziņošanu vai izsniegšanu būtu arī jāinformē atbildētājs par

iespējamām šī lēmuma pārsūdzēšanas procedūrām. Nosacījums par iespēju pārsūdzēt lēmumu, manuprāt, sevī ietver arī to, ka ir jādara zināmi pieejamie lēmuma, kura izpildīšana ir prasīta, tiesību aizsardzības līdzekļi.

68. Kā to norāda Apvienotās Karalistes valdība, ir skaidrs, ka šāda prasība ir papildu pienākums personai, kas prasa izpildīšanu. Tomēr šāds pienākums ir jānovērtē, atsaucoties uz lietas dalībnieku attiecīgo situāciju un meklējot taisnīgu līdzsvaru starp viņu pienākumiem. Nav šaubu, ka tiesību aizsardzības līdzekļu, ko piemēro pret aizmuguriski pieņemtu lēmumu, noteikšana noteikti būs viena vai otra lietas dalībnieka pienākums. Es domāju, ka piemērotākā persona šāda pienākuma veikšanai ir tā, kas prasa lēmuma izpildīšanu. Pirmkārt, tie visbiežāk būs valsts tiesību sistēmā paredzētie tiesību aizsardzības līdzekļi. Otrkārt, tai ir zināma interese, lai strīdīgais izņēmums tiktu piemērots un tiktu nodrošināts, ka atbildētājs, kas nav ieradies, neapstrīdami var pārsūdzēt aizmuguriski pieņemtu lēmumu.

69. Visbeidzot, kā to atzīmēja Austrijas un Vācijas valdības, formālai prasībai par lēmuma, kura izpilde ir prasīta, izsniegšanu vai paziņošanu atbildētājam, kas nav ieradies, ir jābūt līdzvērtīgai prasībām saistībā ar dokumentu, ar kuru ierosināta lieta, ko Kopienu likumdevējs ir paredzējis Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punktā. Nepietiek

ar vienkāršu, formālu pārkāpumu, kas neaizskar tiesības uz aizstāvību, proti, atbildētāja, kas nav ieradies, iespēju iepazīties ar lietas faktiem un aizstāvēt savas tiesības, lai noraidītu izņēmuma piemērošanu.

70. No tā izriet, ka, ņemot vērā Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punkta rašanos, nosacījums par izņēmumu, saskaņā ar kuru atbildētājam, kas nav ieradies, ir jābūt iespējai pārsūdzēt aizmuguriski pieņemtu lēmumu, paredz, ka viņam šis lēmums bija jāizsniedz vai jāpaziņo.

71. Šādu vērtējumu, manuprāt, apstiprina Regulas Nr. 44/2001 normas par izpildīšanas procedūru, it īpaši tās 42. panta 2. punkts.

2) Tiesību normas, kas attiecas uz izpildes procesu

72. Kā es jau norādīju, Regulā Nr. 44/2001 nav pārņemta prasība, kas īpaši minēta Briseles konvencijas 47. panta 1. punktā, saskaņā ar kuru lietas dalībniekam, kas prasa tiesas lēmuma izpildi, ir jāiesniedz visi dokumenti, kas varētu pierādīt, ka šis lēmums bija paziņots saskaņā ar izcelsmes valsts tiesību aktiem.

73. Regula Nr. 44/2001, tāpat kā Briseles konvencija, uzliek pienākumu personai, kura prasa citā dalībvalstī pieņemta lēmuma atzišanu vai izpildīšanu, uzrādīt sprieduma kopiju, kas atbilst autentiskuma noteikšanas nosacījumiem. Tā arī pieprasa uzrādīt apliecinību, ko izdod tās dalībvalsts tiesa vai kompetentā iestāde, kurā pieņemts spriedums, vai pretējā gadījumā — līdzvērtīgu dokumentu, kas liecina par to, ka šis lēmums ir izpildāms šajā valstī, un kurā cita starpā norādīts dokumenta, ar kuru ierosināta lieta, paziņošanas vai izsniegšanas datums gadījumā, ja attiecīgais lēmums ir pieņemts aizmuguriski.

74. Tālāk šajā regulā paredzēts, ka spriedumu, kura izpilde ir prasīta, paziņo par izpildāmu tūlīt pēc šo formalitāšu nokārtošanas. Visbeidzot, Regulas Nr. 44/2001 42. panta 2. punktā noteikts, ka “izpildāmības deklarāciju piesūta personai, pret kuru celta izpildīšanas prasība, pievienojot spriedumu, ja tas šai pusei jau nav piesūtīts”.

75. Es domāju, ka šajā normā vārds “spriedums” teikumā “pievienojot spriedumu, ja tas šai pusei jau nav piesūtīts” var nozīmēt tikai tiesas spriedumu, kura izpilde ir prasīta un kas ir atzīts par izpildāmu saņēmējā valstī.

Šādai interpretācijai piekrit arī Komisija, kā tā paziņoja tiesas sēdē, atbildot uz Tiesas uzdoto jautājumu.

ar ko viņam bija piespriests samaksāt noteiktas naudas summas Vācijā reģistrētai apdrošināšanas sabiedrībai. Van der Lindens apgalvoja, ka nav pierādīts, ka šie spriedumi ir bijuši paziņoti brīdī, kad celta izpildīšanas prasība.

76. Manuprāt, no Regulas Nr. 44/2001 42. panta 2. punkta satura var izdarīt divus secinājumus.

77. Pirmais secinājums ir tāds, ka Regula Nr. 44/2001 tāpat atļauj, ka iespējas celt izpildāmības prasību saņēmējā valstī priekšnosacījums nav lēmuma, kura izpilde ir prasīta, paziņošana vai izsniegšana, un ka šo lēmumu var paziņot vai izsniegt atbildētājam vienlaicīgi ar izpildāmības deklarāciju šajā valstī.

78. Šī pirmā secinājuma mērķis, manuprāt, ir padarīt efektīvu Briseles konvencijas 47. panta 1. punkta interpretāciju, ko Tiesa veica 1996. gada 14. marta spriedumā lietā *Van der Linden*²⁶.

79. Lietā, kurā ir pieņemts šis spriedums, van der Lindens [*van der Linden*], kas dzīvoja Beļģijā, apstrīdēja divu Vācijas tiesas aizmuguriski pasludinātu spriedumu izpildi Beļģijā,

80. Tomēr apdrošināšanas sabiedrība saskaņā ar Beļģijas tiesību aktiem no jauna paziņoja šos spriedumus pārsūdzības procedūras ietvaros, ko uzsāka van der Lindens pret izpildāmības lēmumu Beļģijā. Tāpat bija jānoskaidro, vai Briseles konvencijas 47. panta 1. punkts ir jāinterpretē tā, ka lēmuma, kura izpildīšana tiek prasīta, paziņošanas pierādījumu var sniegt pēc izpildāmības prasības iesniegšanas, it īpaši pārsūdzības procesa gaitā, ko uzsāka atbildētājs, kas nav ieradies, pret izpildāmības lēmumu saņēmējā valstī.

81. Tiesa uz šo jautājumu atbildēja apstiprinoši, pamatojoties uz mērķiem, kas ir Briseles konvencijas 47. panta 1. punktā minētās prasības par paziņošanu pamatā. Tā atgādināja, ka šīs prasības mērķis, pirmkārt, ir atbildētājam darīt zināmu pret viņu pieņemto lēmumu un, otrkārt, dot viņam iespēju izpildīt šo lēmumu brīvprātīgi, pirms tiek pieprasīta lēmuma izpildīšana²⁷. No tā Tiesa secināja, ka, ja vien to ļauj valsts procesuālās

26 — Spriedums lietā C-275/94 (*Recueil*, I-1393. lpp.).

27 — 15. punkts.

tiesību normas, pierādījumu par attiecīgā lēmuma paziņošanu var sniegt pēc prasības pieteikuma iesniegšanas, tostarp pārsūdzības procesa gaitā, ko ir uzsākusi atbildētāja pret izpildīšanas atļauju saņēmējā valstī, ar nosacījumu, ka tai ir dots saprātīgs termiņš, lai brīvprātīgi izpildītu attiecīgo lēmumu, un ka lietas dalībnieks, kas prasa lēmuma izpildi, sedz nelietderīgā procesa tiesāšanās izdevumus.

82. Tā arī netieši ir piekritusi, ka šī paziņošana vai izsniegšana varētu notikt saskaņā ar tiesību normām, kas piemērojamas saņēmējā valstī, nevis vienīgi saskaņā ar izcelsmes valsts tiesību aktiem, kā tas ir minēts Briseles konvencijas 47. panta 1. punktā.

83. Tādējādi iespēja, ko Tiesa pieļāva saistībā ar Briseles konvenciju iepriekš minētajā spriedumā lietā *Van der Linden*, ar Regulas Nr. 44/2001 42. panta 2. punktu ir pārvērsta par Kopienų tiesību normu.

84. Otrs secinājums, ko, manuprāt, var izdarīt no Regulas Nr. 44/2001 42. panta 2. punkta, ir tāds, ka lēmums, kura izpildīšana ir prasīta, kādā brīdī ir noteikti jāpaziņo vai jāizsniedz lietas dalībniekam, pret kuru ir celta izpildīšanas prasība.

85. Šo vērtējumu apstiprina to terminu atšķirības, kas lietoti 42. panta 1. punktā attiecībā uz izpildīšanas prasības iesniedzēju un šī panta 2. punktā attiecībā uz atbildētāju. 42. panta 1. punktā paredzēts, ka lēmumu par izpildāmības deklarācijas prasību nekaņējoties “dara zināmu” prasības iesniedzējam. 42. panta 2. punktā savukārt ir lietoti termini “paziņošana” un “izsniegšana”.

86. Kā norāda Nīderlandes valdība, no Regulas Nr. 44/2001 42. panta 2. punkta izriet, ka lēmuma, kura izpilde ir prasīta, paziņošana vai izsniegšana ir jāveic pirms izpildīšanas prasības iesniegšanas saņēmējā valstī. Ja tas nav izdarīts, tad tā katrā ziņā ir jāizdara vienlaicīgi ar izpildāmības deklarācijas paziņošanu vai izsniegšanu.

87. Saskaņā ar Regulā Nr. 44/2001 paredzēto izpildīšanas procedūru un Tiesas nostāju, ko tā pieņēmusi iepriekš minētajā spriedumā lietā *Van der Linden*, izpildīšanas prasības iesniedzējam ir jāpierāda, ka šī paziņošana vai izsniegšana jau ir paveikta.

88. Ja aizmuguriskais lēmums ir paziņots vai izsniegts vienlaicīgi ar izpildāmības deklarāciju, saskaņā ar Tiesas iepriekš minētajā

spriedumā lietā *Van der Linden* pieņemto nostāju, atbildētāja, kas nav ieradies, rīcībā ir jābūt pietiekamam laikam, lai izpildītu šo lēmumu brīvprātīgi. Viņam šāds termiņš ir nepieciešams arī, lai pārsūdzētu šo lēmumu izcelsmes dalībvalstī.

kura atbildētājam, kas nav ieradies, noteiks termiņu, kādā pārsūdzība ir iesniedzama, būs arī jāpārbauda, vai atbildētājam, ja viņš to vēlas, ir paziņots vai izsniegts lēmums, par kuru ir iesniegta izpildīšanas prasība, valodā, kuru viņš saprot, atbilstoši Regulas Nr. 1348/2000 8. pantam²⁹ un, manuprāt, arī tas, vai viņš ir informēts par attiecīgā lēmuma pārsūdzības iespējām izcelsmes valstī.

89. Šo vērtējumu apstiprina Regulas Nr. 44/2001 46. panta 1. punkts, kas attiecas uz sekām prasībai, kas vērsta pret ārvalstīs pasludināta sprieduma izpildāmības deklarāciju un ko cēlis lietas dalībnieks, no kura ir prasīta šī sprieduma izpilde. Saskaņā ar šo normu tiesa, kurā celta pārsūdzība, var apturēt tiesvedību, ja spriedums ir pārsūdzēts izcelsmes dalībvalstī. Atbilstoši šai pašai normai tiesa, gadījumā, ja šādas pārsūdzības termiņš vēl nav beidzies, var noteikt atbildētājam termiņu, kurā šī pārsūdzība iesniedzama²⁸.

91. Katrā ziņā no minētā izriet, ka saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 42. panta 2. punktu, ja lēmums, kura izpilde ir prasīta, nav paziņots vai izsniegts pirms izpildīšanas prasības iesniegšanas, tas obligāti ir jāizdara vienlaicīgi ar izpildāmības deklarāciju saņēmējā valstī.

90. Šādā gadījumā, lai varētu piemērot izņēmumu no neatzišanas iemesla piemērošanas, kas minēts Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punktā, saņēmējas valsts tiesai,

92. Saskaņā ar iesniedzējtiesas sniegto informāciju šajā gadījumā šī prasība nebija izpildīta. *Oberster Gerichtshof* lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu³⁰ norāda, ka *SEMIS* ir izsniegta tikai rīkojuma kopija, ko 2004. gada 20. decembrī izdevusi Austrijas pirmās instances tiesa, kurā konstatēta 2004. gada 16. jūnija aizmuguriskā sprieduma izpildāmība Austrijā.

28 — Ir jāņem vērā arī Regulas Nr. 1348/2000 19. panta 4. punkta noteikumi, kas, kā jau es to norādīju, precīzē nosacījumus, kas jāizpilda, lai pārsūdzība būtu pieņemama, ja ir beidzies pārsūdzības termiņš izcelsmes dalībvalstī. Atgādināšu, ka šajos nosacījumos paredzēts, ka, pirmkārt, atbildētājs nav varējis laikā iepazīties ar dokumentu, lai aizstāvētos, vai uzzināt spriedumu pietiekami laicīgi, lai iesniegtu apelāciju, un viņš pie tā nav vainojams, otrkārt, atbildētājs ir iesniedzis *prima facie* pamatodus iebildumus attiecībā uz lietas izskatīšanu pēc būtības un, treškārt, lūgums atbrīvot no sprieduma apelācijas termiņa noilguma iesniedzams saprātīgā termiņā pēc tam, kad atbildētājs ir uzzinājis par spriedumu.

29 — Šajā sakarā skat. 2005. gada 8. novembra spriedumu lietā C-443/03 *Leffler* (Krājums, I-9611. lpp., 68. punkts).

30 — A punkta 4. daļa, 3. un 4. lpp.

93. Šī iemesla dēļ *Oberster Gerichtshof* lūdz, lai Tiesa nospriež, vai nosacījums, saskaņā ar kuru atbildētājs “varēja” pārsūdzēt aizmugurisko lēmumu, uzskatāms par izpildītu, ja atbildētājs tikai zināja par šī lēmuma esamību, tādēļ ka viņam tika paziņota vai izsniegta šī lēmuma izpildāmības deklarācija.

94. Tomēr piekrist, ka šādā gadījumā šis nosacījums ir izpildīts, nozīmētu, ka Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punkts tiek interpretēts pretēji šīs regulas 42. panta 2. punkta normām.

95. Tātad šī tiesību norma apstiprina, ka nosacījums par izņēmumu, saskaņā ar kuru atbildētājam, kas nav ieradies, jābūt iespējai pārsūdzēt aizmuguriski pieņemtu lēmumu, paredz, ka šis lēmums viņam bija paziņots vai izsniegts.

96. Visbeidzot, šis vērtējums, manuprāt, apstiprina prasības, ko izvirza tiesību uz aizstāvību pamatprincips.

3) Tiesības uz aizstāvību

97. Formalitāšu, kurām pakļauta tiesas spriedumu savstarpēja atzišana un izpilde, vienkāršošana nedrīkst jebkādā veidā vājināt tiesības uz aizstāvību. Šī pastāvīgā judikatūra, pēc kuras vadījās Tiesa, interpretējot Briseles konvencijas 27. panta 2. punktu³¹, pēc manām domām, ir piemērojama Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punkta interpretācijai.

98. Šī panta, tāpat kā Briseles konvencijas 27. panta 2. punkta, mērķis ir aizsargāt tiesības, nodrošinot, lai spriedums atbilstoši minētās konvencijas normām netiktu atzīts un izpildīts saņēmējā valstī, ja atbildētājs nav varējis nodrošināt sev aizstāvību tiesā, kurā lieta izskatīta³².

99. Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punktā noteikts izņēmums no neatzišanas iemesla. Kā es to norādīju iepriekš, Kopienų likumdevējs uzskatīja, ka atbildētāja, kas nav ieradies, tiesības uz aizstāvību varētu atjaunot, paredzot iespēju pārsūdzēt lēmumu izcelsmes valsts tiesā. Tajā paredzēts, ka, ja atbildētājs, kas nav ieradies, nav iesniedzis

31 — Skat. it īpaši 2006. gada 16. februāra spriedumu lietā C-3/05 *Verdoliva* (Krajums, I-1579. lpp., 26. punkts un tajā minētā judikatūra).

32 — Saistībā ar Briseles konvenciju skat. 2005. gada 13. oktobra spriedumu lietā C-522/03 *Scania Finance France* (Krajums, I-8639. lpp., 16. punkts un tajā minētā judikatūra).

pārsūdzību, viņš vairs nevar likumīgi atsaukties uz tiesību uz aizstāvību pārkāpumu sākotnējās tiesvedības laikā. Šādas iespējas zaudēšana strīdīgajā izņēmuma sistēmā izriet no tā, ka atbildētājs, kas nav ieradies, nav iesniedzis pārsūdzību, kaut gan "viņam bija iespēja to darīt".

sniedz starptautiskie tiesību instrumenti cilvēktiesību aizsardzības jomā, kuriem dalībvalstis ir pievienojušās vai kurus tās ir ratificējušas, starp kuriem ir arī Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija³³, kurai šajā kontekstā ir īpaša nozīme³⁴.

100. Šādos apstākļos piekrist, ka atbildētājs, kas nav ieradies, varēja pārsūdzēt lēmumu, neiepazīstoties ar aizmuguriski pieņemtā sprieduma saturu, manuprāt, būtu pretrunā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai.

103. Tiesa ir skaidri atzinusi Kopienų tiesību pamatprincipu, saskaņā ar kuru ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu tiesu, ko ir iedvesmojušas šīs pamattiesības³⁵. Tā ir nospriedusi, ka tiesību uz aizstāvību ievērošana jebkurā aizsāktā procedūrā pret personu, kas varētu novest pie rīcības, kura rada iebildumus, ir Kopienų tiesību pamatprincips³⁶.

101. Turklāt, ņemot vērā, ka ar Regulu Nr. 44/2001 ieviestajā atzišanas un izpildes sistēmā neatzišanas iemeslu izskatīšana vairs nav izpildāmības atzišanas priekšnosacījums, bet tā ir jāveic tikai gadījumā, ja atbildētājs pārsūdz lēmumu, ASML un Apvienotās Karalistes aizstāvētais viedoklis nostādītu atbildētāju, kas nav ieradies, pārāk nelabvēlīgā situācijā.

104. Interpretējot šī pamatprincipa saturu, tā ņem vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru saistībā ar ECTK 6. pantu³⁷.

102. Par pirmo jautājumu nav šaubu, ka vispārīgo tiesību principu neatņemama sastāvdaļa ir pamattiesības, kuru ievērošanu nodrošina Tiesa. Šajā nolūkā Tiesa smeļas iedvesmu no dalībvalstīm kopīgām konstitucionālām tradīcijām, kā arī no vadlīnijām, ko

33 — Turpmāk tekstā — "ECTK".

34 — 2000. gada 28. marta spriedums lietā C-7/98 *Krombach* (*Recueil*, I-1935. lpp., 25. punkts).

35 — 1998. gada 17. decembra spriedums lietā C-185/95 P *Baustahlgewebe*/Komisija (*Recueil*, I-8417. lpp., 20. un 21. punkts) un 2000. gada 11. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-174/98 P un C-189/98 P *Niederlande un Van der Wal*/Komisija (*Recueil*, I-1. lpp., 17. punkts). Šīs tiesības nosaka arī Eiropas Savienības pamattiesību hartas, kas 2000. gada 7. decembrī pasludināta Nica, 47. pants (OV 2000, C 364, 1. lpp.).

36 — Iepriekš minētais spriedums lietā *Krombach*, 42. punkts un tajā minētā judikatūra.

37 — *Ibidem*, 39. punkts.

105. No šīs judikatūras izriet, ka, īstenojot tiesības uz aizstāvību, kas ir atvasinātas no tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu, ir nepieciešama konkrēta un efektīva atbildētāja tiesību aizsardzība³⁸. Tā ir nospriedusi, it īpaši krimināltiesību jomā, ka tas, ka apsūdzētajam nav zināms apelācijas tiesas sprieduma pamatojums kasācijas sūdzības iesniegšanai paredzētajā termiņā, ir ECTK 6. panta 1. un 3. punkta, skatītu kopā, pārkāpums, jo ieinteresētā persona nevarēja lietderīgi un efektīvi pārsūdzēt spriedumu³⁹.

106. Šajā pašā sakarā Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir arī nospriedusi, ka tiesības uz sacikstes procesu, kas ir vienas no tiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu ECTK 6. panta 1. punkta izpratnē, paredz, ka katram krimināllietas vai civillietas dalībniekam principā ir jābūt iespējai iepazīties vai pārspriest ikvienu dokumentu vai apsvērumu, kas iesniegts tiesā, lai ietekmētu tās lēmumu⁴⁰.

107. Manuprāt, piekrist, ka atbildētājs, kas nav ieradies, varēja pārsūdzēt aizmuguriski

38 — Skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1980. gada 13. maija spriedumu lietā *Artico* pret Itāliju, A sērija, Nr. 37, 33. punkts, un 1992. gada 12. oktobra spriedumu lietā *T.* pret Itāliju, A sērija, Nr. 245 C, 28. punkts.

39 — Skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 1992. gada 16. decembra spriedumu lietā *Hadjianastassiou* pret Grieķiju, A sērija, Nr. 252, 29.–37. punkts.

40 — Skat. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2001. gada 20. oktobra spriedumu lietā *Pellegrini* pret Itāliju, *Recueil des arrêts et décisions* 2001-VIII, 44. punkts.

pieņemtu lēmumu, ja viņš tikai zināja par šī lēmuma pastāvēšanu, bet nebija iepazinies ar tā saturu, būtu pretrunā šai judikatūrai.

108. Par otro jautājumu, kā es jau minēju, Regulas Nr. 44/2001 mērķis ir atvieglot tiesas spriedumu apriti Eiropas Savienībā, vienkāršojot formalitātes to atzīšanai un izpildei. Minētās regulas 34. panta 2. punktā paredzot strīdīgo izņēmumu, Kapienu likumdevējs gribēja novērst šīs aprites traucējumus, kas varētu rasties no negodīgas rīcības.

109. Tomēr, manuprāt, ir svarīgi nepiešķirt šim izņēmumam tādu apjomu, kas pārsniegtu šo mērķi.

110. Lai novērtētu šīs lietas nozīmi tiesību uz aizstāvību jomā, ir nopietni jāņem vērā fakts, ka Regulas Nr. 44/2001 sistēmā neatzīšanas iemeslu izskatīšana, ko pamato tiesību uz aizstāvību pārkāpums, vairs nav izcelsmes valstī pieņemta lēmuma izpildāmības priekšnosacījums. Kapienu likumdevējs

tādējādi ir spēris jaunu, nozīmīgu soli citā dalībvalstī pieņemtu lēmumu atzīšanā. Tiesas spriedums, ja tas ir izpildāms valstī, kurā tas ir pieņemts, turpmāk ir gandrīz automātiski jāatzīst jebkurā saņēmējā valstī.

111. Tikai tad, ja atbildētājs pārsūdz izpildāmības deklarāciju, saņēmējās valsts tiesa, kas lemj par šo pārsūdzību, var izskatīt tādu neatzīšanas iemeslu kā Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punktā minētais.

112. Zināms, ka šī neatzīšanas iemesla mērķis ir atļaut saņēmējās valsts tiesai kontrolēt tiesību uz aizstāvību ievērošanu sākotnējās tiesvedības laikā, lai gan atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 26. panta 2. punktam šī kontrole ir jāveic arī izcelsmes valsts tiesai. Briseles konvencijā līgumslēdzējas valstis un vēlāk Regulā Nr. 44/2001 Kopienų likumdevējs arī paredzēja, ka tiesību uz aizstāvību ievērošana attaisno to, ka tiek veikta dubulta kontrole⁴¹. Manuprāt, ir svarīgi pēc šī jaunā posma

Eiropas Savienībā pieņemtu lēmumu atzīšanā pārāk ātri nesamazināt dubultās kontroles apjomu. Šī lieta skaidri apliecina, ka ir jāsauglabā saņēmējās valsts kontrole.

113. Tādējādi, pārbaudot tiesvedību, kuras rezultātā ir pieņemts 2004. gada 16. jūnija aizmuguriskais spriedums, ir pamatots iemesls domāt, ka tā neatbilst nosacījumiem, kas izvirzīti Regulā Nr. 1348/2000, kura ir piemērojama šajā lietā. No šīs regulas 19. panta izriet, ka, ja atbildētājs nav ieradies, tiesa spriedumu nepasludina līdz brīdim, kamēr tiek pierādīts, ka dokuments par lietas ierosināšanu vai līdzvērtīgs dokuments atbildētājam ir paziņots vai izsniegts, vai nodots pietiekami laicīgi, lai viņš varētu sagatavoties aizstāvēbai. Pretējā gadījumā tiesa var pasludināt spriedumu tikai tad, ja ir beidzies vismaz sešu mēnešu ilgs termiņš pēc dokumenta nosūtīšanas un ja ir izpildīti pārējie minētās regulas 19. panta 2. punktā izvirzītie nosacījumi.

114. Iesniedzējtiesa nav norādījusi, vai pirms 2004. gada 16. jūnija aizmuguriskā sprieduma pasludināšanas *Rechtbank 's-Hertogenbosch* ir saņēmusi apliecinājumu par to, ka dokuments par lietas ierosināšanu 2004. gada 25. maijā ir paziņots *SEMIS*. Pat tad, ja šī tiesa bija informēta par šo paziņošanu, es domāju, ka tai bija jākonstatē, ka *SEMIS* nesaņēma pavēsti pietiekami laicīgi, lai nodrošinātu sev aizstāvību, un tai attiecīgi bija jārikojas saskaņā ar valsts procesuālajām tiesību normām, lai šo lietas dalībnieku uzaicinātu uz nākamo tiesas sēdi.

41 — Šajā sakarā skat. 1982. gada 15. jūlija spriedumu lietā 228/81 *Pendy Plastic (Recueil, 2723. lpp., 13. punkts)*.

115. Šajā sakarā es atzīmēšu, ka Nīderlandes valdība tiesas sēdē norādīja, ka Nīderlandes procesuālās tiesības netika pareizi piemērotas.

ka atbildētājam, kas nav ieradies, uzliek pārāk lielus pienākumus, kas ir lielāki par pienākumiem, ko likumīgi var prasīt no atbildētāja, kas piedalās procesā.

116. Piekrist, ka šādos apstākļos pieņemts lēmums ir izpildāms saņēmējā valstī, kaut gan *SEMIS* tikai zināja par tā pastāvēšanu un to nepārsūdzēja, lielā mērā samazinātu tiesību uz aizstāvību ievērošanas dubultās kontroles apjomu un, manuprāt, novestu pie tā,

117. Tāpēc es iesaku uz uzdotajiem jautājumiem atbildēt, ka Regulas Nr. 44/2001 34. panta 2. punkts ir jāinterpretē tā, ka tajā paredzētais izņēmums, saskaņā ar kuru neatzišanas iemesls, ko pamato tiesību uz aizstāvību pārkāpums, nav piemērojams, ja atbildētājs, kas nav ieradies, nav pārsūdzējis šo lēmumu, lai gan viņam bija iespējams to darīt, paredz, ka šis lēmums viņam bija paziņots vai izsniegts.

IV — Secinājumi

118. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz *Oberster Gerichtshof* uzdotajiem jautājumiem atbildēt šādi:

34. panta 2. punkts Padomes 2000. gada 22. decembra Regulā (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās ir jāinterpretē tā, ka tajā paredzētais izņēmums, saskaņā ar kuru neatzišanas iemesls, ko pamato tiesību uz aizstāvību pārkāpums, nav piemērojams, ja atbildētājs, kas nav ieradies, nav pārsūdzējis šo lēmumu, lai gan viņam bija iespējams to darīt, paredz, ka šis lēmums viņam bija paziņots vai izsniegts.